

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO**

**2016 M. VIII (PAVASARIO) SESIJOS VEIKLOS
ATASKAITA**

2016-03-10 – 2016-09-09

I. BENDROJI INFORMACIJA

1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1	Seimo pavedimai komitetui, viso	190
	iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	
	iš jų 35 dėl atitikimų Konstitucijai	141
	kaip papildomam komitetui	
	iš jų 15 dėl Konstitucinio Teismo nutarimų	49
1.2	Svarstyta labai aktualių ir aktualių pasiūlymų priimti ES teisės aktus, pateikta išvadų dėl subsidarumo ir proporcingumo	26
1.3.	Komiteto sprendimu ir/ar Seimo valdybos sprendimu sudarytos darbo grupės teisės aktų projektams rengti	1
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1	Komiteto posėdžiai, viso	24
	iš jų: bendri su kitais komitetais	0
	uždari	0
	išvažiuojamieji	1
2.2	Klausymai	26
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	83
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų (<i>pagal PVKIS duomenis komitete</i>)	586
4.2	Parengta atsakymų ir raštų (<i>pagal PVKIS duomenis komitete</i>)	263
5. Renginiai		
5.1	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų, parodų ir kitų renginių	3
6. Tarpautiniai ryšiai		
6.1	Surengta vizitų	0
6.2	Priimta delegacijų	1

II. AKTUALIAUSI ATLIKTI DARBAI

1. PRIIMTI SVARBIAUSI TEISĖS AKTAI

1.1. Priimti su teismų reforma susiję įstatymai.

(Lietuvos Respublikos teismų reorganizavimo įstatymas Nr. XII-2474, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 12, 14, 28, 34, 36, 41, 45, 551, 56, 63, 65, 70, 80, 101, 107, 114, 120 straipsnių, trečiojo skirsnio pavadinimo pakeitimo ir įstatymo papildymo 1141 straipsniu įstatymas Nr. XII-2475, Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymas Nr. XII-2476, Įstatymo Dėl Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, apygardų teismų įsteigimo, apygardų ir apylinkių teismų veiklos teritorijų nustatymo bei Lietuvos Respublikos prokuratūros reformavimo Nr. I-497 pavadinimo ir 6 straipsnio pakeitimo bei 7 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XII-2477, Lietuvos Respublikos administracinių teismų įsteigimo įstatymo Nr. VIII-1030 2 straipsnio pakeitimo ir 3 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XII-2478, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 34, 62, 111, 130, 134, 154, 2201, 2202, 258, 268, 269, 325 ir 590 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2479, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 40, 59, 60, 123, 124 ir 221 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 111 straipsniu įstatymas Nr. XII-2480, Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 20 ir 26 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2481 ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 590, 637, 646 ir 650 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2482).

Minėtų įstatymų rengimą paskatino poreikis imtis teisingumo vykdymo efektyvumui didinti būtinų priemonių, kurios leistų optimizuoti teisėjų darbo krūvius, padidinti teismų turimų žmogiškųjų, finansinių bei materialinių išteklių panaudojimo efektyvumą.

Įstatymais siekiama sukurti teises ir organizacines prielaidas teisingumo vykdymo efektyvumo didinimui. Konkretūs įstatymų tikslai ir uždaviniai:

- 1) didinti bylų nagrinėjimo operatyvumą, suvienodinant teisėjų ir teismų darbuotojų darbo krūvį bei sąlygas;
- 2) palengvinti asmenų teisės kreiptis į teismą įgyvendinimą, sudarant galimybes atlikti procesinius veiksmus kuo arčiau asmens gyvenamosios vietos;
- 3) efektyviau panaudoti teismų žmogiškuosius ir materialinius išteklius, koncentruojant teismų administravimui skiriamus išteklius;
- 4) plėsti teisėjų savivaldą, įteisinant naują teismų savivaldos grandį;
- 5) plėsti teisėjų specializacijos galimybes, didinant viename teisme dirbančių teisėjų skaičių;

6) panaikinti esamus organizacinius trukdžius nagrinėjant bylas – suderinti teismų bei kitų teisėsaugos institucijų veiklos teritorijas.

1.2. Priimtas Lietuvos Respublikos probacijos Nr. XI-1860 30 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XII-2408. Priimtais pakeitimais siekiama užtikrinti efektyvaus probacijos mechanizmo veikimą, ypač greitą reagavimą į probacijos sąlygų pažeidimus. Įstatyme nustatomi konkretūs terminai, per kuriuos probacijos tarnyba turėtų kreiptis į teismą esant probacijos sąlygų pažeidimui. Įstatymas reglamentuoja ir tai, per kiek dienų teismas turi priimti sprendimą dėl probacijos tarnybos teikimo. Kartu priimtas ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 358 ir 360 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2409.

1.3. Priimtas Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 2 ir 7 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2473. Pakeitimais patikslinta asmenų, išvykusių iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. sąvoka bei Įstatymo straipsnis, reglamentuojantis atvejus, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis.

1.4. Priimtas Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 10 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XII-2339. Šiuo įstatymu bus labiau apsaugotos smurto aukos, kurioms bus nedelsiant suteikiama informacija apie smurtautojo sulaikymą ir apie smurtautojui taikomas ar baigiamas taikyti kardomąsias priemones, užtikrinančias smurtą patyrusio asmens saugumą.

1.5. Priimtas Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 147 ir 157 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2340, kuriuo stiprinama kova su prekyba žmonėmis, kai dėl to sudaroma fiktyvi ar priverstinė santuoka. Šiuo įstatymu taip pat stiprinama kova su nusikaltimų aukomis.

1.6. Priimti: Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 198², 309 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XII-2433 ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso priedo pakeitimo įstatymas Nr. XII-2434. Šiais įstatymais įgyvendinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų išaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje. Įstatymų nuostatos įpareigoja taikyti išplėstinį turto konfiskavimą už dar dvi nusikalstamas veikas – už neteisėtą disponavimą įrenginiais, programine įranga, slaptažodžiais, kodais ir kitokiais duomenimis ir disponavimą pornografinio turinio dalykais, kuriuose vaizduojamas vaikas arba asmuo pateikiamas kaip vaikas.

1.7. Priimti: Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo Nr. VIII-1029 pakeitimo įstatymas Nr. XII-2399 ir Lietuvos Respublikos administracinių ginčų komisijų įstatymo Nr. VIII-1031 pakeitimo įstatymas Nr. XII-2400. Įstatymai priimti atsižvelgiant į aktualias teismų praktikos bei teisinio reglamentavimo problemas. Šiais įstatymais siekiama, kad administracinis procesas būtų aiškesnis, paprastesnis, lankstesnis, greitesnis ir efektyvesnis, (plečiant rašytinio proceso taikymo galimybes, reglamentuojant vienarūšių bylų nagrinėjimo tvarką (įvedamas

modelinis procesas), atskirais atvejais supaprastinant teismo sprendimų paskelbimo tvarką, įvedant į administracinį procesą naujus institutus). Kaip neefektyvių ir praktiškai nefunkcionuojančių, atsisakyta visuomeninių administracinių ginčų komisijų, Administracinių ginčų komisijų įstatyme išbraukiant nuostatas, reglamentuojančias jų veiklą.

1.8. Priimti: Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.43, 3.48, 3.53, 3.59, 3.64, 3.65, 3.76, 3.156, 3.157, 3.163, 3.169, 3.170, 3.174, 3.175, 3.178, 3.184 ir 3.190 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2552 ir Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 385 ir 541 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-2553. Įstatymai priimti atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje lygiavertė tėvystė po skyrybų neretai yra komplikauta, taip pat vis dažniau susiduriama su atvejais, kai vienas iš sutuoktinių, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, be antrojo sutikimo, išsiveža vaiką(-us) į užsienį, laikydamasis pozicijos, kad vaiko gyvenamosios vietos nustatymas su juo leidžia vienašališkai priimti tokį sprendimą. Todėl įstatymais nustatoma, kad teismų sprendimuose visais atvejais turi būti išsprendžiami antrojo iš tėvų dalyvavimo vaiko auklėjime ir bendravimo su juo tvarkos klausimai. Tai sudarys prielaidas mažinti ateityje kylančius ginčus tarp tėvų, palengvins priimtų teismų sprendimų vykdymą ir pan. Be to įtvirtinama, kad teisę nepilnametį vaiką, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, išvežti į užsienio valstybę nuolat gyventi turi tas iš tėvų, su kuriuo nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, tik gavęs rašytinį antrojo iš tėvų sutikimą. Jeigu antrasis iš tėvų atsisako duoti šį sutikimą, ginčą sprendžia teismas.

1.9. Priimti: Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 7, 213, 217, 218, 224¹ straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XII-2554 ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 93 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymas Nr. XII-2555, siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/62/ES dėl euro ir kitų valiutų apsaugos nuo padirbinėjimo baudžiamosios teisės priemonėmis ir 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/57/ES dėl baudžiamųjų sankcijų už manipuliavimą rinka nuostatas, kuriomis siekiama užkirsti kelią manipuliavimui finansų rinkos instrumentais. Paminėtina, kad Lietuvos baudžiamieji įstatymai iš dalies atitinka paminėtuose ES teisės aktuose keliamus reikalavimus, tačiau šiuo pakeitimu bus visiškai įgyvendintos minėtų Direktyvų nuostatos.

1.10. Priimtas Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 102, 127, 130, 233, 257, 276, 289, 290, 291, 308, 313, 317, 319, 320, 321, 323, 324, 325, 333, 374, 374¹, 375, 377, 385, 448, 454 ir 460 straipsnių pakeitimo, kodekso papildymo 325¹ straipsniu ir 334 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymas Nr. XII-2556. Šiuo įstatymu sudarytos teisinės prielaidos greitai atskleisti ir išsamiai ištirti nusikalstamas veikas, sutrumpintas baudžiamasis procesas, ginamos nukentėjusiųjų teisės, tačiau siekiama teisinio reguliavimo balanso, nes bus klausiama proceso dalyvių nuomonės. Naujas baudžiamojo proceso teisinis reglamentavimas neleis sudaryti

prielaidų vilkinti nusikalstamų veikų tyrimo ir baudžiamųjų bylų nagrinėjimo, taip pat baudžiamojo proceso dalyviams piktnaudžiauti procesinėmis ar kitomis teisėmis, su kaltinamųjų sutikimu galimas rašytinis procesas apeliacinėje instancijoje.

1.11. Priimtas įstatymų paketas: Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 182¹ straipsniu įstatymas Nr. XII-2589, Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo NR. XII-2234 8 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XII-2590 ir Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo NR. I-1151 2, 3, 15, 30, 41 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 46¹ straipsniu įstatymas Nr. XII-2591, kovojant su manipuliavimu sporto varžybose, siekiant užtikrinti, kad rezultatai nebūtų iš anksto sutarti dėl materialinės ir kitokios naudos, siekiant išlaikyti konkurencinę pusiausvyrą tarp varžybose dalyvaujančių sportininkų ar komandų, užkirsti kelią nesąžiningiems susitarimams ir nusikalstamoms veikoms sporte.

2. PARLAMENTINĖS KONTROLĖS DARBAI

2.1. 2016 m. kovo 30 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto posėdyje Generalinis prokuroras Evaldas Pašilis pristatė 2015 metų Prokuratūros veiklos ataskaitą.

Pristatymo metu buvo atkreiptas dėmesys į nusikalstamumo tendencijas mūsų šalyje, prokurorų darbo rezultatus, įgyvendinamus projektus, siekiančius valdymo efektyvumo didinimo.

Atsižvelgiant į tam tikrų nusikalstamų veikų didėjimo tendencijas, prokuratūra vykde savo veiklą 2015 metais pagal šias prioritetines veiklos kryptis: baudžiamojo persekiojimo stiprinimas dėl sunkių korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų; organizuotų grupių ir nusikalstamų susivienijimų padarytų nusikaltimų; vaikų seksualinio išnaudojimo; neteisėto praturtėjimo ir nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo; kontrabandos, neteisėto disponavimo akcizais apmokestinamomis prekėmis; baudžiamojo persekiojimo stiprinimas nusikalstamų veikų elektroninių duomenų ir informacinių sistemų saugumui; kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumo kontrolė ir koordinavimo stiprinimas; viešojo intereso gynimas valstybės teisių ir teisėtų interesų gynimo srityje; valstybės teisių ir teisėtų interesų gynimas energetikos srityje bei vaikų teisių ir teisėtų interesų gynimo srityse; baudžiamojo proceso procedūrų supaprastinimas; prokuratūros administravimo tobulinimas, išteklių (žmogiškųjų, finansinių, infrastruktūros) efektyvesnis valdymas. Numatyta pagal šias prioritetines kryptis tęsti įstatymo nustatytų funkcijų vykdymą ir 2016 metais.

Generalinis prokuroras išskyrė tris pagrindinius momentus, į kuriuos generalinė prokuratūra sieks sutelkti dėmesį artimiausiu metu: taikinamasis procesas, jo reglamentavimas ir praktikos formavimas; rašytinio proceso apeliacinėje instancijoje, kaip tai daroma kasaciniame procese, plėtojimas; nuotoliniu būdu atliekamo proceso veiksmų įgyvendinimas. Prokuratūros

vadovas taip pat pabrėžė, kad vienu iš svarbiausių prokuratūros strateginių tikslų turi būti itin aukšta prokurorų kompetencija. Generalinis prokuroras atkreipė komiteto narių dėmesį, kad prokuratūra priima iššūkį, susijusį su prokuratūros modernizavimu ir pažanga, – 2016 metų pradžioje ėmusia veikti nauja Integruota baudžiamojo proceso informacinė sistema. Generalinis prokuroras taip pat mato būtinybę didinti prokuratūros bendruomenės narių informuotumą apie prokuratūroje vykstančius procesus, priimamus sprendimus ir pasisako už daug aktyvesnį, atviresnį prokurorų bendravimą su žiniasklaida, aiškinant visuomenei priimamus sprendimus.

2.2. 2016 m. balandžio 6 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto posėdyje Specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) direktorius Saulius Urbonavičius pristatė Specialiųjų tyrimų tarnybos 2015 metų veiklos ataskaitą.

Specialiųjų tyrimų tarnybos direktorius akcentavo esminius 2015 metų pasiekimus kovoje su korupcija, nurodė pagrindinių funkcijų statistinius rodiklius, atkreipė komiteto narių dėmesį į padidėjusį korupcijos suvokimo indeksą Lietuvoje bei augantį nepakantumą korupcijai. Pabrėžė, kad visose Europos Sąjungos valstybėse atliekant atsparumo korupcijai tyrimą, Lietuva 2015 metais įvertinta kaip viena iš labiausiai pažangų nuo 2012 metų padariusių valstybių. Tarnybos direktorius nuomone, tai, kad Lietuva tapo skaidresne valstybe Europoje ir pasaulyje lėmė STT parengta ir Seimo 2015 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. XII-1537 patvirtinta nauja ilgalaikė Nacionalinė kovos su korupcija 2015-2025 metų programa ir šios programos įgyvendinimo 2015-2019 m. tarpinstitucinis veiklos planas (patvirtintas Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimu Nr. 648.)

S. Urbonavičius supažindino Komiteto narius su 2016-2018 m. nustatytais STT veiklos prioritetais vykdant baudžiamąjį persekiojimą už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, t.y. siekį mažinti korupciją viešajame sektoriuje, išlaikyti ir skatinti visuomenės nepakantumą korupcijai, dalyvauti Ekonominio bendradarbiavimo plėtros organizacijos (EBPO) Kovos su papirkinėjimu darbo grupėje, siekiant visateisės narystės joje ir prisijungimo prie EBPO konvencijos dėl kovos su užsienio valstybių pareigūnų papirkinėjimu tarptautiniuose verslo sandoriuose.

2.3. 2016 m. birželio 29 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto (toliau – komitetas) posėdyje, dalyvaujant atsakingų institucijų atstovams, siekiant tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos bendrojo pagalbos centro įstatymo nuostatų, susijusių su greitosios medicinos pagalbos iškviatimo numerių 03, 103, 033 integravimu į bendrąjį pagalbos telefono numerį 112, valstybės biudžeto ir Europos Sąjungos lėšų panaudojimu kuriant bendrąjį pagalbos telefono numerį 112, vyko šio klausimo parlamentinės kontrolės svarstymo tęsinys.

Komiteto posėdžio metu išklaudyta informacija apie 2014 m. vasario 20 d. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. 1V-118/V-253 patvirtinto Bendrojo pagalbos telefono numerio 112 paslaugų infrastruktūros plėtros 2014 – 2016 metų veiksmų plano (toliau – 2014–2016 metų veiksmų planas) įgyvendinimo eigą.

Komiteto nariams pateikus ne vieną kritinę pastabą dėl 2014–2016 metų veiksmų plano įgyvendinimo eigos bei atsižvelgiant į tai, kad nuo š. m. sausio mėnesio nevykdomas 2014–2016 metų veiksmų plano įgyvendinimas, artimiausiu metu planuojama tęsti šio klausimo parlamentinę kontrolę, pakviečiant į Komiteto posėdį vidaus reikalų ir sveikatos apsaugos ministrus.

3. PAREIŠKIMŲ IR RAŠTŲ NAGRINĖJIMAS

Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas išnagrinėjo valstybės institucijų, visuomeninių organizacijų raštus bei piliečių laiškus įvairiais klausimais, tačiau daugiausiai buvo kreiptasi šiais klausimais:

1) prašoma informuoti apie priimtus įstatymus; teikiami siūlymai keisti įstatymus ar kitus teisės aktus bei prašoma pateikti galiojančių teisės aktų išaiškinimus;

2) skundžiamasi teismų priimtais sprendimais; keliamos teismų sprendimų vykdymo problemos; prašoma spręsti teisėjų atsakomybės klausimus; dėstomi probleminiai klausimai dėl situacijos Lietuvos teismų ekspertizių centruose;

3) skundžiamasi Generalinės prokuratūros, apygardų prokuratūrų prokurorų procesiniais veiksmais, keliamas žemesnės grandies prokurorų darbo kontrolės trūkumo klausimas; atkreipiamas dėmesys į galimai netinkamą prokuratūros veiklos organizavimą;

4) skundžiamasi valstybės pareigūnų, policijos pareigūnų, pataisos įstaigų administracijos veiksmais prieš nuteistuosius; skundžiamasi blogomis nuteistųjų laikymo sąlygomis bausmės atlikimo vietose; teiraujamasi dėl nuteistiesiems skirtų valstybinių išmokų dydžių; dėl nuteistųjų lygtinio paleidimo tvarkos bei paleidimo galimybės asmenims, nuteistiems iki gyvos galvos.

4. DISKUSIJOS, KITI RENGINIAI

4.1. 2016 m. balandžio 20 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas kartu su Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Europos informacijos biuru surengė „Europos savaitės Seime“ diskusiją „Europos Sąjungos

rinkimų teisės reforma: galimybės ir iššūkiai“. Diskusijos pradžioje sveikinimo žodžius tarė Valstybės valdymo ir savivaldybių komiteto pirmininkas Valentinas Bukauskas ir Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas.

Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Julius Sabatauskas retrospektyviai apžvelgęs įvykių chronologiją pažymėjo, kad siekiant sutvirtinti demokratinį ES veikimą, nuo pat Bendrijų veiklos pradžios buvo siekiama didinti EP svarį ir vaidmenį. Taip EP iš daugeliui tarptautinių organizacijų būdingos konsultacinės parlamentinės asamblėjos, kurioje kiekvienai valstybei atstovavo nacionalinio parlamento delegacija, virto įtakinga sprendimų priėmimo institucija, kurios nariai nuo 1979 m. yra renkami tiesiogiai. Teisės ir teisėtvarkos pirmininkas pažymėjo, kad tuo metu buvo įsivaizduojama, jog visose valstybėse narėse rinkimai vyks vienu metu ir pagal tas pačias taisykles. Tačiau netrukus paaiškėjo, kad tam trukdo įvairios kliūtys. Buvo nutarta, kad EP rinkimai vyks ne pagal bendras, bet atskiras, konkrečioje valstybėje galiojančias taisykles, o naudojamos procedūros bus vienodinamos palaipsniui.

Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas priminė, kad 2016 m. sausio 27 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas svarstė minėtus dokumentus. Komitetas išreiškė savo pritarimą siekiamas skatinti ES piliečius aktyviau dalyvauti EP rinkimuose ir didinti jų balsavimo galimybes, tačiau išsakė daug labai konkrečių pastabų, iškėlė abejonių ir nusprendė, kad Pasiūlymas prieštarauja subsidarumo ir proporcingumo principams.

Užsienio reikalų ministerijos ES departamento Institucinių klausimų skyriaus patarėjas Andrius Pauga savo pranešime apžvelgė patį ES rinkimų teisės reformos kontekstą. Pranešėjas, kuris yra tiesioginis Lietuvos pozicijos dėl minėto EP Pasiūlymo rengėjas, pristatė ambicingą EP pasiūlymą, iniciatyvos tikslus, Pasiūlymo svarstymus, Lietuvos ir kitų valstybių narių pozicijų apžvalgą ir tai, kokios galimos tolesnės Pasiūlymo perspektyvos.

Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas Zenonas Vaigauskas pranešime palygino rinkimų į EP sistemos statistinius rodiklius Lietuvoje ir ES, pateikė bendrus pasiūlymus, kurie galėtų būti įgyvendinti Lietuvos praktikoje, siekiant suvienodinti ES rinkimų sistemą.

Europos teisės departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius Deividas Kriaučiūnas savo pranešime iškėlė klausimą, ar ši rinkimų reforma yra vienintelis kelias sutvirtinti demokratinį ES veikimą. Šiame kontekste jis išskyrė tris esminius būdus, kuriais buvo arba yra siekiama stiprinti demokratinį legitimumą. D. Kriaučiūno nuomone, pats svarbiausias būdas yra nacionalinių parlamentų vaidmuo. Tiek nacionalinių pozicijų svarstymas, tiek mandatavimas yra labai svarbūs

aspektai, tačiau ypač svarbus instrumentas, kuriuo nacionaliniai parlamentai turi galimybę naudotis ir kuriuo tiesiogiai yra stiprinamas demokratinis legitimumas, yra subsidiarumo patikros.

Po pranešimų vykusioje diskusijoje kalbėta dėl siūlymų nustatyti reikalavimą nacionalinėms politinėms partijoms deklaruoti savo priklausomybę Europos politinėms partijoms per EP rinkimus. Taip pat diskutuota apie bendros rinkimų apygardos visoje ES teritorijoje sudarymo ir EP narių, renkamų Lietuvoje, skaičiaus sumažėjimo tikimybę, balsavimo rezultatų skaičiavimo procedūrų ir kitus galimus pokyčius.

Apibendrinamas diskusiją, Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas J. Sabatauskas pažymėjo, kad Pasiūlymas nėra pakankamai išbaigtas, neužtikrintas jo įgyvendinimo finansavimas, be to, neįvertinti ES valstybių narių nacionaliniai rinkimų sistemų reguliavimo ypatumai.

4.2. 2016 m. gegužės 6 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas kartu su Teisėjų asociacija, Vilniaus universiteto Teisės fakultetu, Lietuvos teisės institutu, Lietuvos Respublikos teisėjų taryba, Europos administracinių teismų teisėjų asociacija organizavo tarptautinę mokslinę-praktinę konferenciją „Efektyvus teisingumas: iššūkiai ir prioritetai (administraciniam) teismams“. Renginys buvo organizuojamas minint Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos Administracinių teismų skyriaus įsteigimo 5-metį, Lietuvos teisės instituto įsteigimo 25-metį ir Vilniaus universiteto Teisės fakulteto įkūrimo 375-ąsias metines. Konferencijos pranešėjai ir moderatoriai – žinomi Lietuvos ir užsienio teisės ekspertai.

4.3. 2016 m. birželio 13 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas organizavo apskrito stalo diskusiją „Tarėjų instituto perspektyvos Lietuvoje“. Diskusijos metu buvo bandyta atsakyti į klausimą „ar bus daugiau teisingumo atsiradus tarėjams teismuose?“

Diskusijos tikslas – Lietuvos teisės instituto atlikto tyrimo monografijos pristatymas „Tarėjų instituto perspektyvos Lietuvoje“ bei Vyriausybės Seimui Visuomeninių Teisėjų (tarėjų) instituto teismuose koncepcijos projekto Nr. XIIP-4400, kuris šiuo metu svarstomas Seime, aptarimas.

Diskusijoje dalyvavo ir savo nuomonę išsakė Seimo nariai, valstybės institucijų, teisininkų bei mokslininkų bendruomenės atstovai.

III. PRIORITETINIAI DARBAI, KURIE PLANUOJAMI ATLIKTI

2016 M. SEIMO RUDENS (IX) SESIJOJE

Visuomeninių teisėjų (tarėjų) instituto teismuose koncepcijos projektas

Nutarimo projekte siūloma, kad tarėjų instituto teismuose teisinis pagrindas turėtų būti įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, kuri nustatytų, kad teisingumą vykdo teisėjai ir kartu su teisėjais tarėjai, detaliau tarėjų teisinį statusą turės numatyti įstatymai. Nutarimo projektu tvirtinamame koncepcijos projekte aptariami pagrindiniai tarėjų veiklos klausimai, tokie kaip reikalavimai tarėjams, tarėjų atrankos procedūra ir sąrašo sudarymas, tarėjų vaidmuo teismo procese, teisės ir pareigos, veiklos garantijos, atsakomybė ir panašiai. Koncepcijoje siūloma, kad tarėjai būtų skiriami dalyvauti tam tikrų kategorijų bylose, t. y. bylose dėl labai sunkių nusikaltimų, bylose dėl korupcinio pobūdžio nusikaltimų, darbo bylose, bylose dėl žalos atlyginimo, dėl teisėsaugos institucijų neteisėtų veiksmų, civilinėse ir administracinėse bylose, kuriose pareikštas ieškinys ar pareiškimas viešajam interesui ginti, ir bylose dėl tarnybinių ginčų. Taip pat koncepcijoje siūloma nustatyti, kad tarėjai dalyvautų žodinio bylos nagrinėjimo procese pirmosios instancijos teismuose. Tarėjų procesinės teisės ir pareigos šiuose teismuose būtų iš esmės prilygintos teisėjo procesinėms teisėms ir pareigoms.

Bendrojo teisės kvalifikacinio egzamino įstatymų projektai

Įstatymų projektai parengti siekiant įvesti bendrą teisės kvalifikacinį egzaminą asmenims, pretenduojantiems tapti teisėjais, prokurorais ir advokatais. Tokio egzamino įvedimas turėtų užtikrinti šių trijų teisinių profesijų atstovų aukštą teisinės kvalifikacijos standartą. Tolygi šių trijų profesijų atstovų kvalifikacija sudarytų sąlygas aukštam žmogaus, dalyvaujančio teismo procese, teisių apsaugos lygiui ir pasitarnautų teisės sistemos kokybei ir teisingumo vykdymui.

Civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymų projektai

Įstatymų projektais siekiama skatinti mediacijos (taikinamojo tarpininkavimo) plėtrą civiliniuose ginčiuose, užtikrinti mediacijos paslaugų kokybę, skatinti taikų ginčų sprendimą, mažinti teismų darbo krūvį, taupyti privačių asmenų, valstybės biudžeto lėšas, skiriamas ginčų sprendimui teisme. Įstatymų projektais įgyvendinamos Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtos koncepcijos (toliau – Mediacijos koncepcija), kuri apsvarstyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. vasario 4 d. pasitarime ir patvirtinta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. rugsėjo 17 d. įsakymu Nr. 1R-268, nuostatos.